

*Πρόληψη και Ασφάλιση :
Διπλή ασπίδα προστασίας από τους
κινδύνους που απειλούν Ζωή – Υγεία*

*“Η αγορά ασφαλειών Ζωής
στην Ευρώπη και την Ελλάδα”*

*Μαργαρίτα Αντωνάκη
Γενική Διευθύντρια Ε.Α.Ε.Ε.*

Παρασκευή, 6 Φεβρουαρίου 2009

Η Ελληνική Ασφαλιστική Αγορά βρίσκεται στο δρόμο της μετάβασης :

από

➤ μία τοπική - περιφερειακή αγορά με περιορισμένη ανάπτυξη και αρκετά προβλήματα

σε

➤ μία σύγχρονη Ασφαλιστική Αγορά ευρωπαϊκών προδιαγραφών με υψηλή τεχνογνωσία και σοβαρές αναπτυξιακές προοπτικές

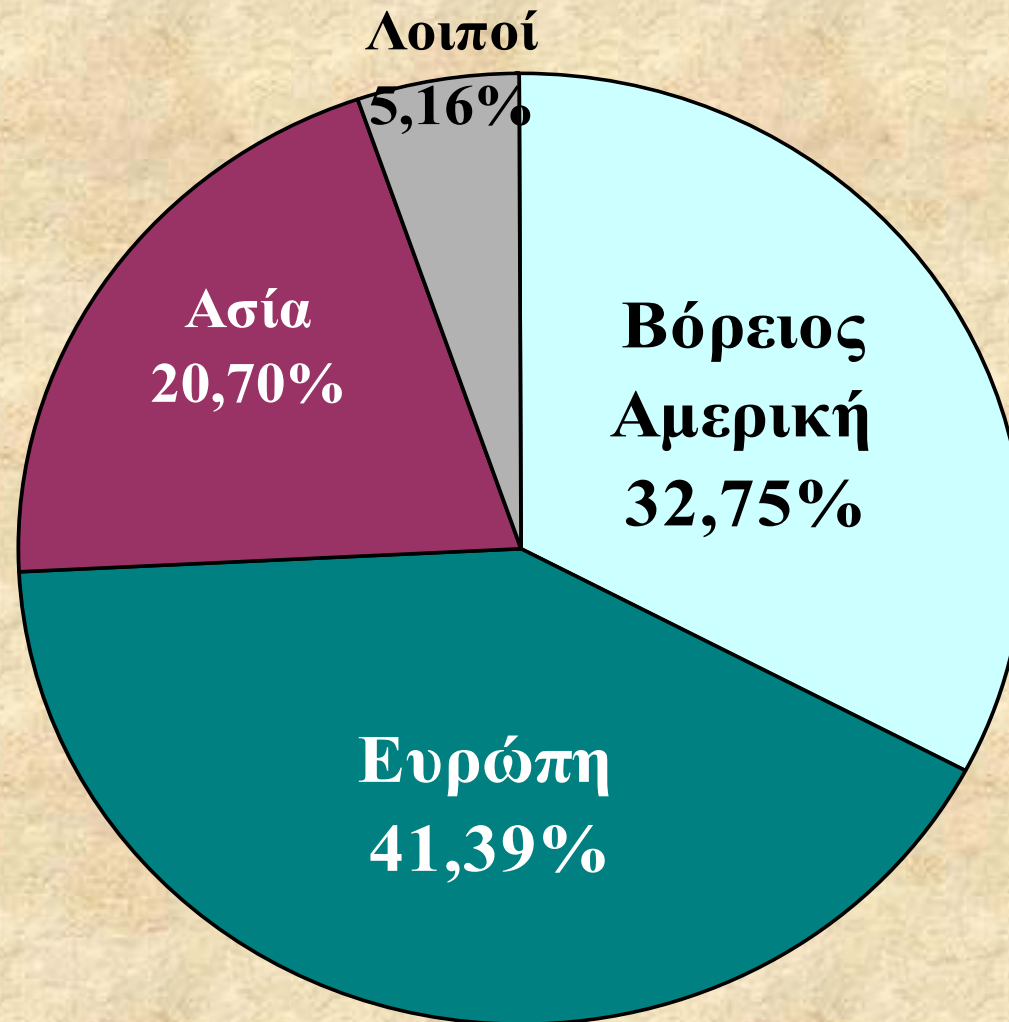
1. Οι Ασφαλίσεις Ζωής σε αριθμούς

Η Παγκόσμια Ασφαλιστική Αγορά (2007)

Παγκόσμια παραγωγή ασφαλίσεων

4,06 τρισ. U.S.D.

Εκ των οποίων:

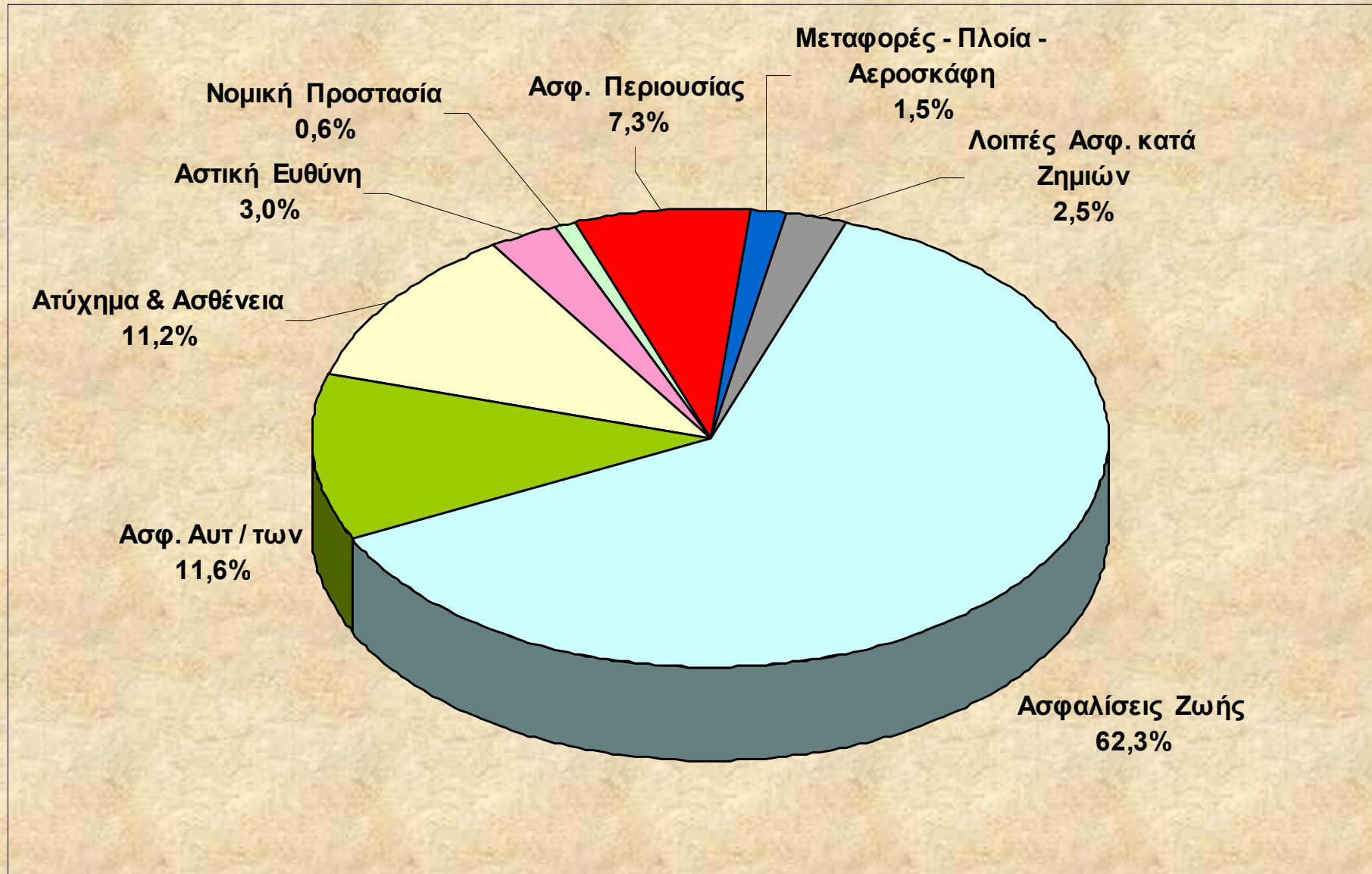
-2,39 τρισ. USD ασφαλίσσεις ζωής (58,9%)

-1,67 τρισ. USD ασφαλίσσεις ζημιών (41,1%)

Πηγή: "sigma" Swiss Re

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά (2007)

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής

Παραγωγή Ασφαλίσεων (εκατομμύρια ευρώ)

Ασφαλίσεις Ζωής	Ποσοστό μεταβολής 07/06		Συμμετοχή στο σύνολο	
	Ονομαστικό	Αποπληθωρισμένο	2006	2007

CEA	699.528	3,8%	1,7%	100%	100%
EU (25)	667.801	3,9%	1,7%	95,4%	95,5%
<i>Euro (12)</i>	<i>400.697</i>	<i>-1,82%</i>	<i>-3,7%</i>	<i>60,6%</i>	<i>57,3%</i>

(Πηγή C.E.A.)

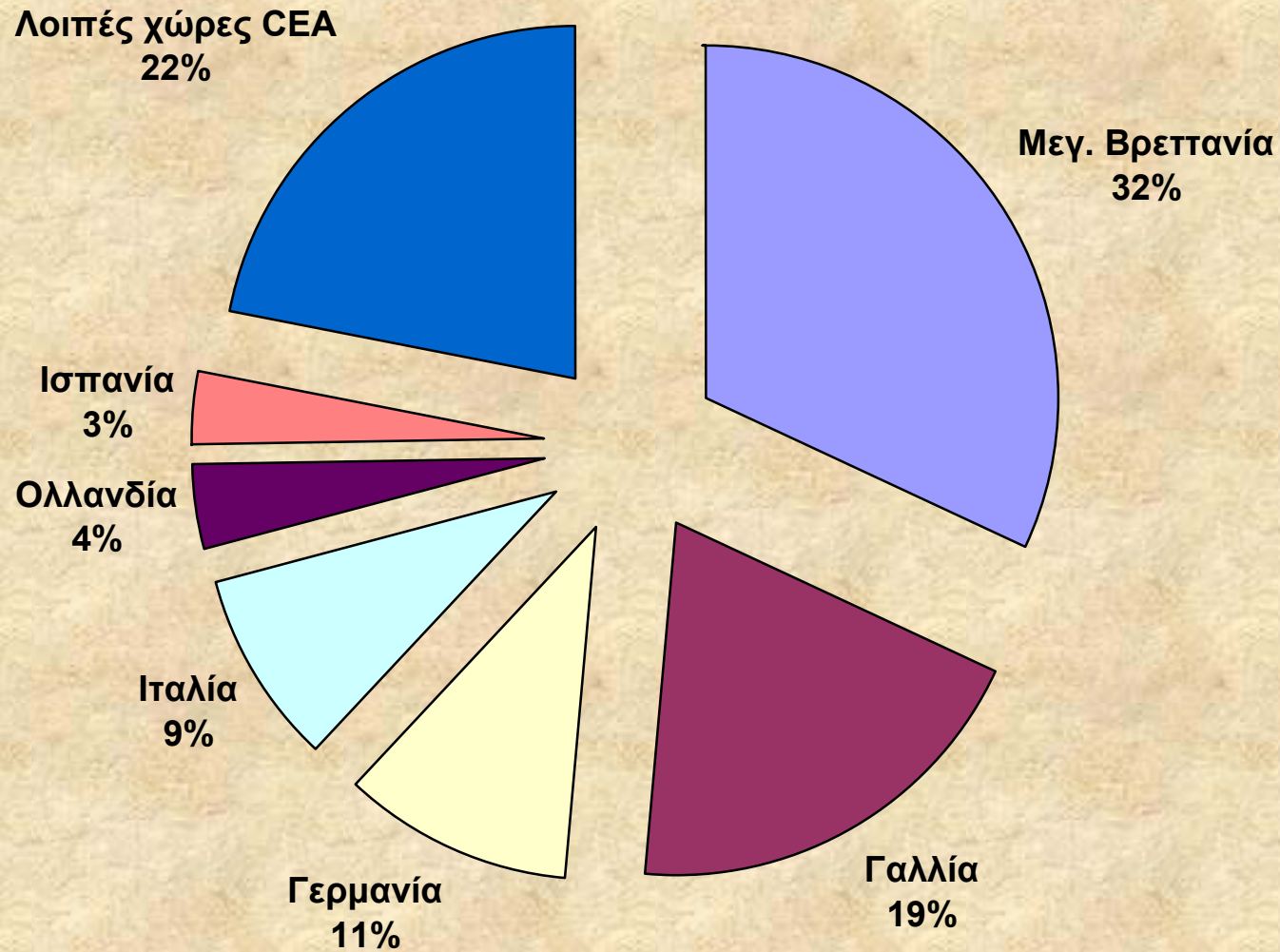
Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής

(Πηγή C.E.A.)	(εκατομμύρια ευρώ)	Ποσοστό μεταβολής 07/06		% στο σύνολο 2007	% στην παραγωγή 2007
		Χώρα	Ασφαλίσεις Ζωής		
Αυστρία	7.208	0,3%	-1,8%	1,0%	45,4%
Βέλγιο	21.951	6,3%	4,4%	3,1%	69,8%
Βουλγαρία	121	26,9%	18,0%	0,0%	15,7%
Ελβετία	17.517	2,5%	1,8%	2,5%	57,6%
Κύπρος	323	11,2%	8,9%	0,05%	46,4%
Τσεχία	1.950	14,6%	11,4%	0,3%	40,6%
Γερμανία	75.375	0,7%	-1,6%	10,8%	46,2%
Δανία	13.690	9,6%	7,8%	2,0%	68,1%
Ισπανία	23.454	0,5%	-2,3%	3,4%	43,0%
Φινλανδία	11.918	0,9%	-0,6%	1,7%	79,2%
Γαλλία	136.000	-3,0%	-4,5%	19,4%	70,0%
Μεγ. Βρετανία	222.842	13,9%	11,3%	31,9%	75,5%
Ελλάς	2.501	8,2%	5,1%	0,4%	53,4%
Κροατία	338	14,1%	10,9%	0,05%	27,4%
Ουγγαρία	2.023	20,9%	12,0%	0,3%	54,7%
Ιρλανδία	14.000	13,6%	10,5%	2,0%	79,2%
Ιταλία	61.440	-11,4%	-13,2%	8,8%	62,0%
Λουξεμβούργο	10.931	-5,6%	-8,0%	1,6%	89,3%
Μάλτα	228	32,7%	31,8%	0,0%	65,3%
Ολλανδία	26.550	3,2%	1,6%	3,8%	35,0%
Νορβηγία	8.371	12,0%	11,3%	1,2%	64,6%
Πολωνία	6.743	20,9%	17,9%	1,0%	58,2%
Πορτογαλία	9.369	6,9%	4,4%	1,3%	68,1%
Ρουμανία	448	67,7%	59,9%	0,1%	22,2%
Σουηδία	17.508	13,3%	11,4%	2,5%	69,8%
Σλοβενία	609	12,6%	8,5%	0,1%	32,2%
Σλοβακία	853	13,8%	11,7%	0,1%	49,8%
Τουρκία	744	-4,0%	-11,7%	0,1%	12,2%

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής

- Το 2007 καταγράφηκε μία μεγάλη μείωση του ρυθμού αύξησης της παραγωγής ασφαλιστρών ζωής στην Ευρώπη
- Το αποπληθωρισμένο ποσοστό αύξησης έφθασε το 1,7%, με την παραγωγή να αγγίζει τα 700 δισ. ευρώ, έναντι ποσοστού αύξησης 6,7% το 2006
- Δύο διαφορετικές καταστάσεις γεωγραφικά:
  - αύξηση 1,3% στις 15 παλαιές χώρες – μέλη της Ε.Ε.
  - αύξηση 19% στις 12 νέες χώρες – μέλη
- Τα υψηλά ποσοστά αυξήσεων καθοδηγήθηκαν από τη μεγάλη οικονομική ανάπτυξη, τις ισχυρές αποταμιεύσεις και την ανάπτυξη των επαγγελματικών ταμείων

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής

- Η πτώση της παραγωγής στην Ευρώπη των 15 μπορεί να αποδοθεί :
  - Στην ωρίμανση της Αγοράς (κατά κεφαλήν ασφάλιστρο 1.200 € έναντι 680 € το 1998)
  - Στην πτώση του ρυθμού αποταμιεύσεων
- Μπορεί όμως να αντισταθμισθεί από την αβεβαιότητα στο χώρο των συντάξεων αλλά και από τις σοβαρές διακυμάνσεις στην παρατηρούμενη διείσδυση στις αγορές

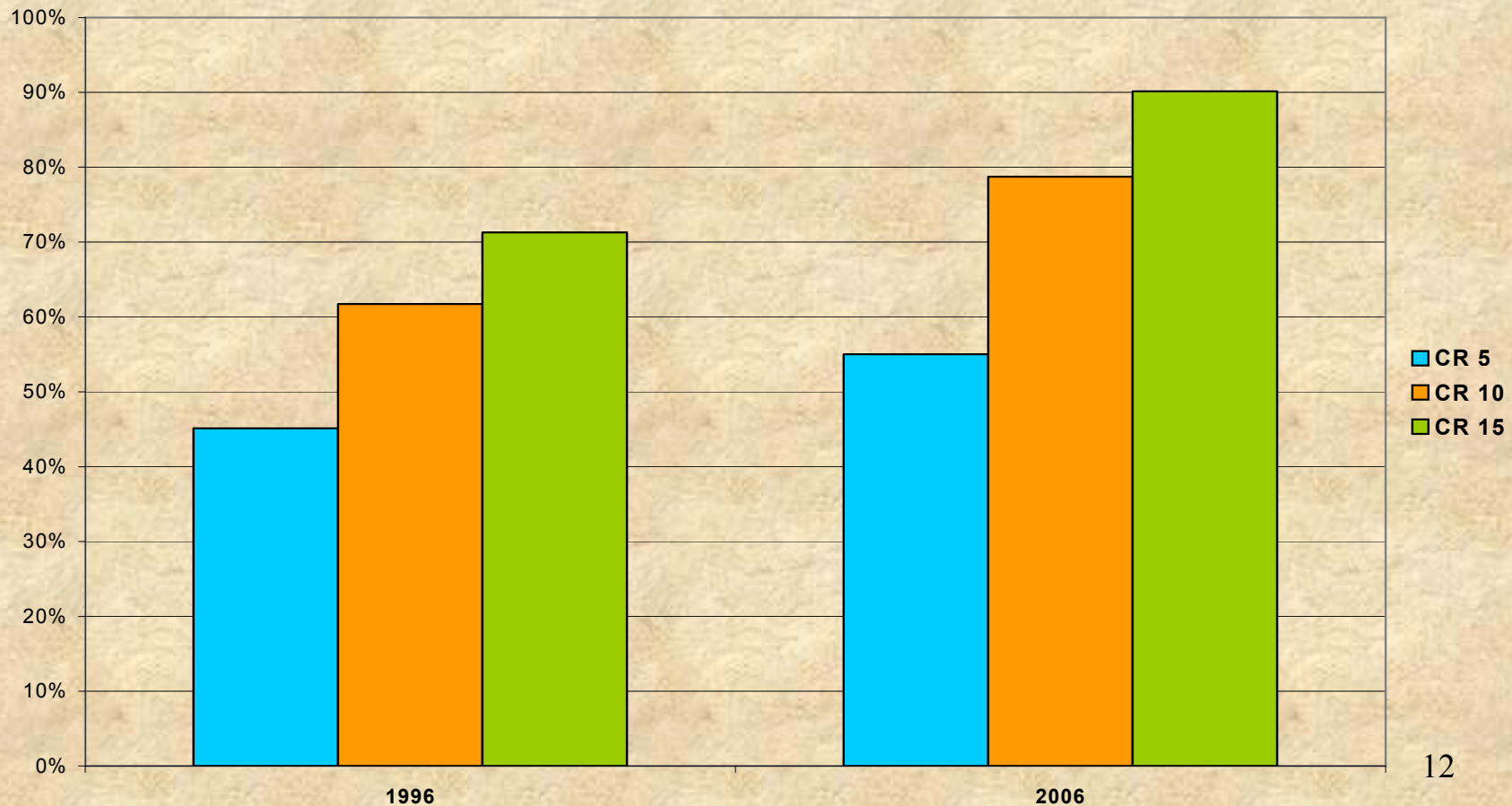

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής

Συγκέντρωση παραγωγής ασφαλίσεων

- Ο βαθμός συγκέντρωσης έχει αυξηθεί την τελευταία 10ετία τόσο στις ασφαλίσσεις ζωής όσο και στις γενικές

Δείκτες Συγκέντρωσης Παραγωγής - Ασφαλίσσεις Ζωής

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής (έρευνα μεταξύ 29 χωρών – μελών C.E.A.)

2006	Πλήθος Εταιριών	Πλήθος Συμβολαίων	Επενδύσεις Ζωής (εκατ. ευρώ)
CEA	1.290	494.954.590	5.582.521

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής

(συμμετοχή ασφαλίστρων ζωής στο Α.Ε.Π.)

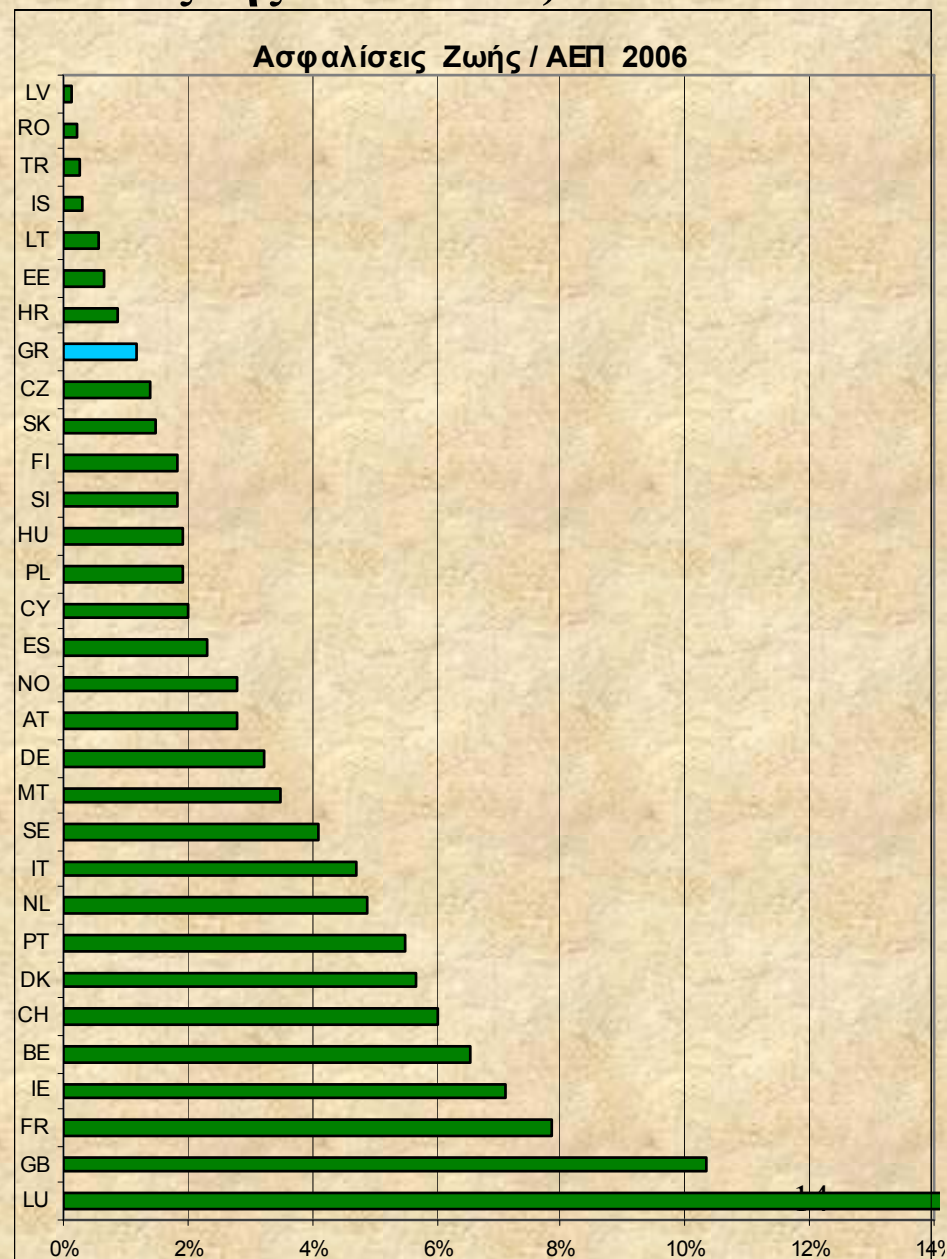
Ασφαλίσεις Ζωής / Α.Ε.Π.

2006

Αυστρία	2,8%
Βέλγιο	6,6%
Βουλγαρία	0,4%
Ελβετία	5,9%
Κύπρος	2,0%
Τσεχία	1,5%
Γερμανία	3,2%
Δανία	5,7%
Ισπανία	2,4%
Γαλλία	7,9%
Μεγ. Βρετανία	10,4%
Ελλάς	1,2%
Κροατία	0,9%
Ουγγαρία	1,8%
Ιρλανδία	7,1%
Ισλανδία	0,3%
Ιταλία	4,7%
Λουξεμβούργο	35,0%
Λετονία	0,1%
Μάλτα	3,5%
Ολλανδία	4,9%
Νορβηγία	2,8%
Πολωνία	2,0%
Πορτογαλία	5,6%
Ρουμανία	0,3%
Σλοβενία	1,8%
Σλοβακία	1,5%
Τουρκία	0,3%

CEA 5,4%
EU (25) 5,6%
Euro (12) 4,9%

Ασφαλίσεις Ζωής / ΑΕΠ 2006

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής

(2006 - κατά κεφαλήν ασφάλιστρα ζωής σε €)

Αυστρία	869,0		
Βέλγιο	1.963,9		
Βουλγαρία	12,3		
Ελβετία	2.392,7		
Κύπρος	383,0		
Τσεχία	162,6		
Γερμανία	908,2		
Δανία	2.297,8		
Ισπανία	533,4		
Γαλλία	2.229,5		
Μεγ. Βρετανία	3.251,1		
Ελλάς	207,3	CEA	1.157,5
Κροατία	66,9	EU (25)	1.387,2
Ουγγαρία	158,0	Euro (12)	1.297,4
Ιρλανδία	2.928,7		
Ισλανδία	104,7		
Ιταλία	1.180,9		
Λουξεμβούργο	25.188,2		
Λετονία	10,0		
Μάλτα	424,2		
Ολλανδία	1.575,2		
Νορβηγία	1.603,9		
Πολωνία	141,9		
Πορτογαλία	828,9		
Ρουμανία	11,7		
Σλοβενία	269,9		
Σλοβακία	126,2		
Τουρκία	11,4		

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής (κατά κεφαλήν ασφάλιστρα ζωής)

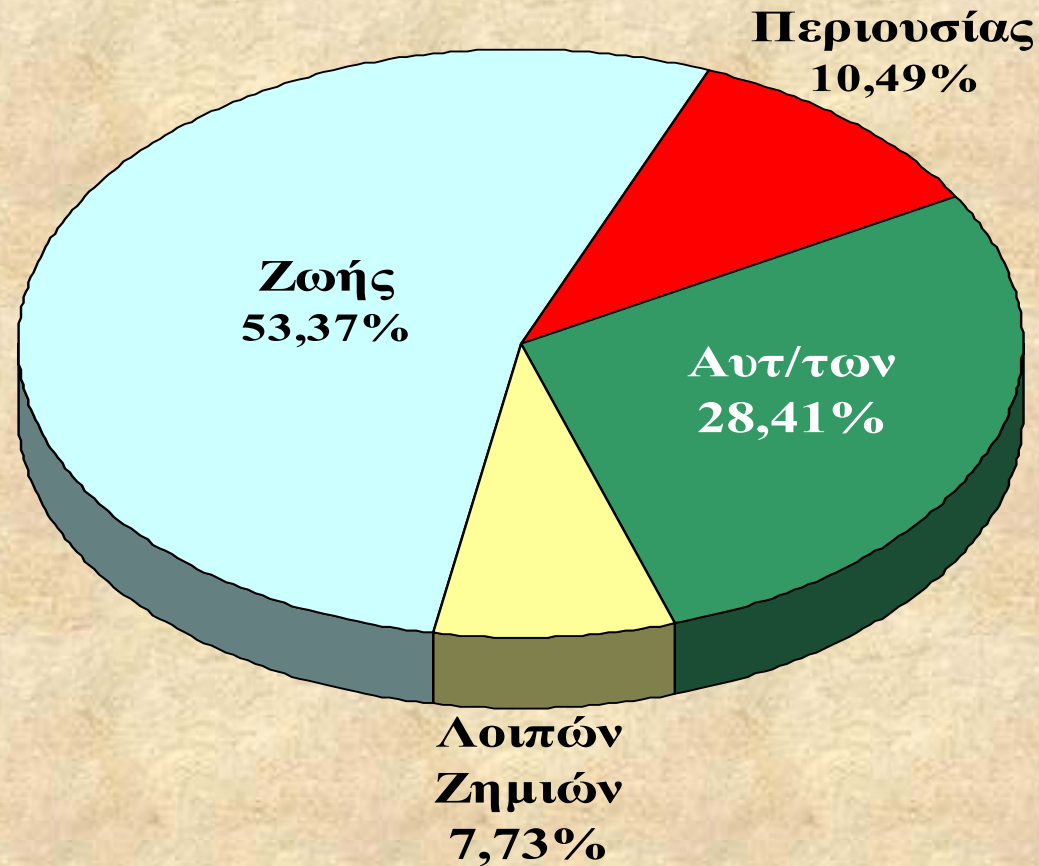

Η Ελληνική Ασφαλιστική Αγορά (στοιχεία 2007)

- **Σύνολο παραγωγής ασφαλίσεων:** € 4,686 δισ.
- **Ασφαλίσεις Ζωής :** € 2,501 δισ. ή ποσοστό **53,37%**

Οι ασφαλίσσεις ζωής στην Ελλάδα

Παραγωγή Ασφαλίσεων Ζωής

2007 : 2.501 (07/06: 8,22%)

2000 : 1.321

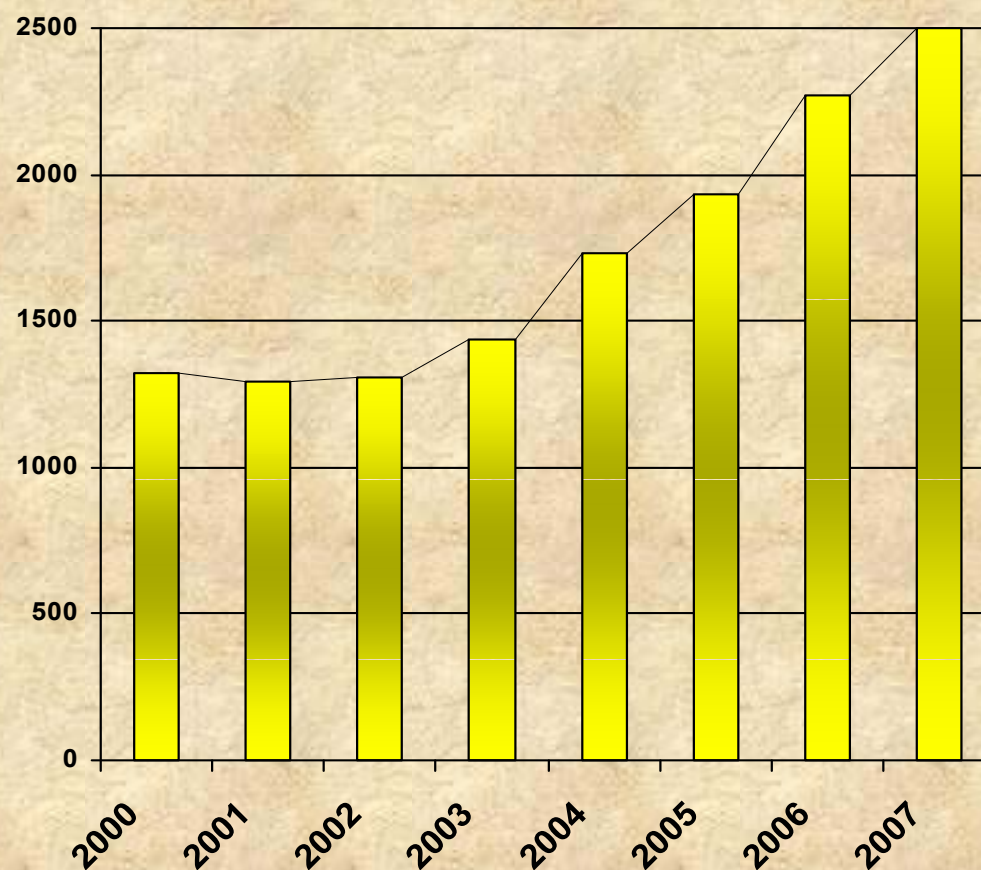
(Ποσά σε εκατομμύρια €)

2000 - 2007 μεταβολή :

89,3% (ονομαστική)

50,9% (αποπληθωρισμένη)

Ασφαλίσσεις Ζωής (σε εκατομμύρια €)

Πρώτα στοιχεία εννεαμήνου 2008

**Εξέλιξη παραγωγής ασφαλίσεων (1/1 –30/9/2008
σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2007):**

1. Ασφαλίσεις ζωής: αύξηση 14%
2. Ασφαλίσεις κατά ζημιών: αύξηση 3,5%
3. Σύνολο παραγωγής: αύξηση 9%

**Οι πρώτες εκτιμήσεις για το δωδεκάμηνο είναι λιγότερο
αισιόδοξες**

Οι Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις στην Ελλάδα (Στοιχεία έτους 2007)

- Ο διαχωρισμός των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων με βάση το αντικείμενο δραστηριοτήτων μας δίνει :
  - **16** Εταιρίες Ζωής
  - **13** Μικτές Επιχειρήσεις (ζωής και ζημιών)
- Σύμφωνα με τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς, οι πρώτες **10** Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις αντίστοιχα συγκέντρωσαν το 2007 :
  - 87,8% των ασφαλίσεων ζωής

Συμμετοχή της Ελλάδας στην Ε.Ε. (25) (2006)

<i>Πληθυσμός</i>	<i>2,4%</i>	
<i>Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν</i>	<i>1,9%</i>	
<i>Κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.</i>	<i>92,9%</i>	
<i>(επί του αντίστοιχου ευρωπαϊκού μέσου όρου)</i>		
<i>Σύνολο παραγωγής ασφαλίστρων</i>	<i>0,43%</i>	
<i>Ασφάλιστρα Κλάδου Ζωής</i>	<i>0,36%</i>	
<i>Ασφάλιστρα Γενικών Κλάδων</i>	<i>0,54%</i>	
<i>Πλήθος Εταιριών</i>	<i>1,84%</i>	
<i>Πλήθος Απασχολουμένων</i>	<i>0,99%</i>	
<i>Κατά κεφαλήν Ασφάλιστρα. Κλάδου Ζωής (207 €)</i>	<i>14,94%</i>	
<i>Κατά κεφαλήν Ασφάλιστρα Γενικών Κλάδων (185 €)</i>	<i>21,73%</i>	
<i>(επί του αντίστοιχου ευρωπαϊκού μέσου όρου)</i>		

2. Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής Διαμεσολαβούντες

- Το bancassurance είναι το κύριο κανάλι διανομής για τις ασφαλίσσεις ζωής
  - Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Πορτογαλία (84,5%)
- Όμως το bancassurance είναι πολύ περιορισμένο στις ασφαλίσσεις ζωής στη Γερμανία και τη Μ. Βρετανία
  - Γερμανία 20%, Μ. Βρετανία 17% των νέων ατομικών συμβολαίων και 2% των νέων ομαδικών

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά Ζωής Διαμεσολαβούντες

- Σημαντικός ο ρόλος των πρακτόρων στις ασφαλίσεις ζωής
  - Γερμανία (46,5%), Τουρκία (33%)
- Εξαίρεση αποτελούν οι χώρες που παρουσιάζουν δραστηριότητα και εκτός συνόρων όπου ο ρόλος των μεσιτών είναι αυξημένος
  - Μ. Βρετανία (73%), Λουξεμβούργο (46%), Ιρλανδία (45%)
- Οι άμεσες εργασίες είναι λιγότερο ανεπτυγμένες στις ασφαλίσεις ζωής
  - Ολλανδία (11%), Μ. Βρετανία (7%)

Διαμεσολαβούντες

- Με την οδηγία για την Ασφαλιστική Διαμεσολάβηση και το Π.Δ. 190/14.09.2006 επήλθε η αναβάθμιση του ρόλου αλλά και των υποχρεώσεων των διαμεσολαβούντων (εκπαίδευση, ευθύνη, ασφάλιση αστικής ευθύνης)
- Ανοικτά θέματα: πιστοποίηση – εκπαίδευση – εξετάσεις
- Υπό διαμόρφωση ο Εποπτικός Έλεγχος επί των διαμεσολαβούντων προσώπων από την Επ.Ε.Ι.Α.
- Μονόδρομος η ανάπτυξη εναλλακτικών δικτύων και κυρίως του bancassurance αλλά και σημαντική η εξάρτηση από τις τράπεζες

3. Νομοθεσία

Ανοιχτά ευρωπαϊκά θέματα με ιδιαίτερη σημασία για την ελληνική αγορά

1. Δημιουργία μηχανισμών εξασφάλισης των ασφαλιζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας ασφαλιστικής επιχείρησης
2. Εφαρμογή της αρχής της Ίσης Μεταχείρισης (θρησκεία, ηλικία, αναπηρία...)
3. Η προστασία των καταναλωτών και ιδιαίτερα :
  - Η καθιέρωση σε ευρωπαϊκό επίπεδο του θεσμού των Συλλογικών αγωγών
  - Η διαφάνεια στην πληροφόρηση του καταναλωτή -επενδυτή όταν αγοράζει Unit- Linked προϊόντα και ο σχετικός ρόλος του ασφαλιστικού διαμεσολαβητή
4. Solvency II

Επενδυτικά - Ανταγωνιστικά προϊόντα Εναρμόνιση Κανόνων

Η Ε.Ε. συνεχίζει την εξέταση των προϋποθέσεων για διανομή επενδυτικών προϊόντων (Unit Linked, UCITS, προθεσμιακές καταθέσεις κλπ.) για να εξακριβώσει αν ισχύουν διαφορετικά θεσμικά πλαίσια (π.χ. βλ. πληροφόρηση πριν και με την σύμβαση).

Παράλληλα είναι ήδη γνωστό ότι η CEIOPS εργάζεται πάνω σε ένα πληροφοριακό έντυπο για τα Unit Linked προϊόντα με απλές κατανοητές πληροφορίες για τον καταναλωτή.

Η Ε.Ε. αποφάσισε να θέσει κοινά standards για τη διαμεσολάβηση ανεξαρτήτως δικτύου διαμεσολάβησης.

Οι βασικές αυτές αρχές θα περιληφθούν στο white paper (Φεβρουάριο 2009) και θα σχετίζονται με την παρουσίαση του προϊόντος, τους κανόνες δεοντολογίας, την διαφήμιση και το marketing, την διαφάνεια στην αμοιβή και την ευθύνη απέναντι στους επενδυτές.

Η θέση του CEA είναι ότι Unit Linked και UCITS δεν είναι υποκατάστατα προϊόντα και ότι η Mifid δεν θα πρέπει να εκληφθεί ως «σημείο εκκίνησης» αφού η λειτουργία της δεν έχει ακόμα αξιολογηθεί.

Επικουρικά - Εγγυητικά Κεφάλαια

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε, πρόσφατα, να προχωρήσει στη διερεύνηση του υφιστάμενου στα Κράτη Μέλη επιπέδου θέσπισης και σχηματισμού Εγγυητικών της Ιδιωτικής Ασφάλισης Ταμείων, δηλαδή Ταμείων που διασφαλίζουν τα δικαιώματα ασφαλισμένων και δικαιούχων ασφαλιστικής αποζημίωσης σε περίπτωση αφερεγγυότητας του ασφαλιστή.

Θέση της Ε.Ε. είναι ότι ασφαλισμένοι και δικαιούχοι ασφαλίματος θα πρέπει να προστατεύονται έναντι του κινδύνου της αφερεγγυότητας του ασφαλιστή και της τυχόν αδυναμίας του να αντεπεξέλθει στις συμβατικές του υποχρεώσεις.

Πεποίθηση της Ε.Ε. είναι ότι και το πλέον αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο για τον έλεγχο της φερεγγυότητας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων δεν μπορεί να εκμηδενίσει την πιθανότητα εμφάνισης αφερεγγυότητας.

Η Ε.Ε. ανέθεσε στην ΟΧΕΡΑ τη διεξαγωγή έρευνας με άξονες:

- την καταγραφή των υφιστάμενων στα Κράτη Μέλη εγγυητικών συστημάτων προστασίας των ασφαλισμένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του ασφαλιστή,
- την αξιολόγηση της καταλληλότητας των συστημάτων αυτών,
- και την περαιτέρω υποβολή προτάσεων για την επίλυση τυχόν προβλημάτων και την εν γένει βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης.

- ❖ Τα πορίσματα της έρευνας δημοσιεύτηκαν τον Ιανουάριο του 2008.
- ❖ Επί των ευρημάτων της έρευνας ακολούθησε δημόσια διαβούλευση, η οποία ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2008.
- ❖ Στις 13 Οκτωβρίου του 2008, η Ε.Ε. δημοσίευσε περίληψη των πληροφοριών και των απόψεων που συγκεντρώθηκαν κατά τη διαδικασία διαβούλευσης (συνολικά εκφράστηκαν 30 απόψεις, μεταξύ των οποίων Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις, Ενώσεις Ασφαλιστών, Εποπτικές Αρχές, Υπουργεία, Εγγυητικά Ταμεία κ.α.).
- ❖ Σύντομα αναμένεται να ανακοινωθεί η τελική αξιολόγηση των συγκεντρωθέντων στοιχείων και η απόφαση της Ε.Ε.

Από τα **27 Κράτη Μέλη** της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα **13 Κράτη** διαθέτουν τουλάχιστον ένα Εγγυητικό Ταμείο (σε ορισμένες δε περιπτώσεις περισσότερα από ένα).

Από τις χώρες αυτές:

- 5 διαθέτουν γενικό Εγγυητικό Ταμείο για τις ασφαλίσεις ζωής και τις ασφαλίσεις ζημιών (Λετονία, Μάλτα, Ρουμανία, Ισπανία και Μεγάλη Βρετανία),
- 3 διαθέτουν γενικό Εγγυητικό Ταμείο για τις ασφαλίσεις ζωής (Γαλλία, Γερμανία και Πολωνία),
- 3 διαθέτουν γενικό Εγγυητικό Ταμείο για τις ασφαλίσεις ζημιών (Δανία, Γαλλία και Ιρλανδία) και
- 6 διαθέτουν ειδικό Εγγυητικό Ταμείο που αφορά συγκεκριμένους κλάδους των ασφαλίσεων ζημιών (Βέλγιο, Φινλανδία, Γερμανία, Ιταλία, Πολωνία και Ισπανία).

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα ανωτέρω Εγγυητικά Ταμεία παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις τόσο ως προς τον τρόπο λειτουργίας τους, όσο και ως προς τα όρια (ύψος) της παρεχόμενης προστασίας προς τους ασφαλισμένους.

ΘΕΣΗ CEA:

- ❖ Η διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου για τον έλεγχο της φερεγγυότητας των ασφαλιστών αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα για την προστασία των καταναλωτών (SOLVENCY II).
- ❖ Η ψήφιση Οδηγίας για την καθιέρωση και εναρμόνιση Εγγυητικών συστημάτων σε όλα τα Κράτη Μέλη δεν αποτελεί την καταλληλότερη λύση, καθώς με τον τρόπο αυτό δεν λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες της κάθε αγοράς (π.χ. μέγεθος, επίπεδο συγκέντρωσης κ.λ.π.).

ΘΕΣΗ CEA:

- ❖ Η Ε.Ε. θα πρέπει, πριν προχωρήσει στην ανάληψη οιασδήποτε πρωτοβουλίας, να αξιολογήσει επαρκώς τις ιδιαιτερότητες της κάθε αγοράς, καθώς και τους εναλλακτικούς μηχανισμούς προστασίας των ασφαλισμένων που έχει η κάθε μία από τις αγορές αυτές αναπτύξει.
- ❖ Σε περίπτωση που η Ε.Ε. αποφασίσει ότι υπάρχει ανάγκη εναρμόνισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, πρότεινε όπως ο βαθμός εναρμόνισης που θα υιοθετηθεί να είναι ο ελάχιστος δυνατός, η δε προστασία να περιοριστεί στις ασφαλιστικές καλύψεις των καταναλωτών, όπως π.χ. στα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής.

Η Πλειοψηφία:

Συνηγορεί υπέρ της υιοθέτησης εναλλακτικών των Εγγυητικών Ταμείων μηχανισμών, ανάλογα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της κάθε αγοράς.

(π.χ. μεταφορά χαρτοφυλακίου βασιζόμενη σε εθελοντική πρωτοβουλία της ασφαλιστικής βιομηχανίας, ύπαρξη δεύτερου στρώματος συμφωνιών αντασφάλισης, δημιουργία ειδικού αποθεματικού κεφαλαίου κ.λ.π.).

Εντούτοις, Μεγάλη Βρετανία και άλλοι φορείς τάχθηκαν υπέρ της υποχρεωτικής θέσπισης Εγγυητικών Ταμείων σε όλα τα Κράτη Μέλη.

Στο φως της μεγαλύτερης οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών:

- ❖ Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά αναμένει την τελική αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί των ευρημάτων της έρευνας και της διαβούλευσης που διεξήχθη για τα Εγγυητικά Ταμεία.
- ❖ Η CEA προτείνει την επανεξέταση της θέσης των Ευρωπαίων Ασφαλιστών και την υιοθέτηση μίας περισσότερο εποικοδομητικής και διαλλακτικής στάσης.

Κοινοτικό καθεστώς εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης στον τομέα των ασφαλίσεων

Σε κοινοτικό επίπεδο, το καθεστώς εφαρμογής της ίσης μεταχείρισης στον τομέα των ασφαλίσεων έχει σήμερα ως εξής:

- *Οδηγία 2004/113/ΕΚ για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών*
- *Νέα πρόταση οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, εκτός της αγοράς εργασίας*

Οδηγία 2004/113/ΕΚ για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών

- Κατά παρέκκλιση του γενικού κανόνα της ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων, το άρθρο 5 της οδηγίας παρείχε στα κράτη μέλη την ευχέρεια να επιτρέψουν αναλογικές διαφορές λόγω χρήσης του φύλου στον τομέα των ασφαλίσεων.
- Από τις 21.12.07 έχει παρέλθει η προθεσμία για την ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη της οδηγίας, ωστόσο δεν έχει ακόμη αυτή επιτευχθεί.
- Στις 14.11.07 γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή από το Υπουργείο Ανάπτυξης η πρόθεση της χώρας μας να κάνει χρήση της εξαίρεσης για τους κλάδους ζωής, ατυχημάτων ασθενειών και αστικής ευθύνης αυτοκινήτου.
- Το σχέδιο νόμου προσαρμογής έχει κατατεθεί στη Βουλή από το Υπ. Ανάπτυξης από κοινού με τα συναρμόδια Υπ. Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών και αναμένεται να τεθεί σύντομα προς ψηφοφορία στην Ολομέλεια της Βουλής. Ως προς τις ασφαλιστικές ρυθμίσεις, η σχετική πρόβλεψη στο σχέδιο νόμου προσαρμογής, σύμφωνα με εισήγηση της ΕΠ.Ε.Ι.Α, επιβεβαιώνει, ως έχει μέχρι σήμερα, το περιεχόμενο της ως άνω γνωστοποίησης.

Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού (COM(2008) 426 τελικό)

1. Εισαγωγή

- Στο νομοθετικό της πρόγραμμα για το έτος 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέλαβε πρωτοβουλία με στόχο τη συμπλήρωση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου της Ε.Ε. για την απαγόρευση των διακρίσεων.
- Στο πλαίσιο αυτό υπέβαλε πρόταση οδηγίας για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, εκτός της αγοράς εργασίας.

2. Στόχος της νέας πρότασης:

Στόχος της πρότασης αυτής είναι η καταπολέμηση των άμεσων και έμμεσων διακρίσεων λόγω χρήσης των προαναφερομένων κριτηρίων τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, εξαιρουμένου του τομέα απασχόλησης και εργασίας.

Οι τομείς αυτοί αφορούν στα εξής:

- Κοινωνική προστασία (συμπεριλαμβανομένης και της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης)
- Κοινωνικά πλεονεκτήματα
- Εκπαίδευση
- Πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες διαθέσιμων στο κοινό και την παροχή αυτών

3. Ρυθμίσεις πρότασης σχετικές με τον ασφαλιστικό τομέα

Όσον αφορά ειδικά στις ασφαλιστικές και τραπεζικές εργασίες, υπαγόμενες στο πεδίο εφαρμογής της, η πρόταση οδηγίας προέβλεψε ειδική διάταξη (άρθρο 2 παρ.7) σύμφωνα με την οποία κατά παρέκκλιση της βασικής αρχής της ισότητας:

«... τα κράτη μέλη δύνανται να επιτρέπουν αναλογικές διαφορές μεταχείρισης όταν, για το υπό εξέταση προϊόν, η χρήση της ηλικίας ή της αναπηρίας είναι καθοριστικός παράγοντας για την εκτίμηση του κινδύνου βάσει σημαντικών και αξιόπιστων αναλογιστικών ή στατιστικών στοιχείων».

Με την προσθήκη της διάταξης αυτής:

- Αναγνωρίζεται επί της αρχής από την Επιτροπή ότι η χρήση της ηλικίας και της αναπηρίας δε συνιστά απαραίτητως διάκριση και μπορούν να αποτελέσουν ουσιώδη στοιχεία για :
- την αξιολόγηση του κινδύνου σε σχέση με ορισμένα προϊόντα και
- τον καθορισμό της τιμής.
- Όπως συναφώς αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση *«εάν οι ασφαλιστές δεν επιτρεπόταν να λαμβάνουν καθόλου υπόψη την ηλικία και αναπηρία, οι επιπλέον δαπάνες θα έπρεπε να αναλαμβάνονται εξ ολοκλήρου από τους υπόλοιπους ασφαλισμένους, κάτι που θα αύξανε τα γενικά έξοδα και θα περιόριζε τη δυνατότητα κάλυψης των καταναλωτών»*.

Ωστόσο, η ειδική ρύθμιση παρουσιάζει τα εξής προβλήματα:

α. Προβλέπει ότι εναπόκειται στη δυνητική ευχέρεια του κάθε κράτους μέλους να επιτρέψει ή όχι την εφαρμογή διαφορών μεταχείρισης στον τομέα των ασφαλίσεων βάσει ηλικίας και αναπηρίας με αποτέλεσμα:

- Να υπάρξουν εν δυνάμει διαφοροποιημένες πρακτικές μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε.
- Να αποδυναμώνεται ο εξαρχής στόχος της πρότασης οδηγίας για ασφάλεια δικαίου ιδίως σε επίπεδο διασυνοριακών συναλλαγών

β. Θεσπίζει ένα περιοριστικό πλαίσιο κριτηρίων (στατιστικών και αναλογιστικών στοιχείων) επί τη βάσει των οποίων θα επιτρέπονται εφεξής, ανά ασφαλιστικό προϊόν, οι διαφορές μεταχείρισης στον τομέα των ασφαλίσεων με αποτέλεσμα:

- *Να παραβλέπονται εξίσου ουσιώδη στοιχεία, όπως πορίσματα ιατρικής επιστήμης (medical experience) και αναλογιστικές αρχές (όχι δηλαδή στοιχεία)*
- *Να παρεμποδίζεται έτσι η σωστή εκτίμηση των αναλαμβανόμενων κινδύνων οδηγώντας σε τελική ανάλυση σε αύξηση των ασφαλίσεων και σε περιορισμό των επιλογών των καταναλωτών ασφαλίσεων*

Τελικές παρατηρήσεις

Πορεία νομοθετικού έργου:

- Επίκειται στις 20/21.1.09 συζήτηση του υπάρχοντος κειμένου στην Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επί του οποίου έχει προταθεί σειρά τροποποιήσεων από τους Ευρωβουλευτές μέλη της
- Μεταξύ των προτάσεων συγκαταλέγεται και πρόβλεψη για υποχρέωση κοινοποίησης των στοιχείων που χρησιμοποιούνται από τις ασφαλιστικές εταιρίες κατά την εκτίμηση των κινδύνων σε αναλογία με τα οριζόμενα στην οδηγία για την ίση μεταχείριση ανδρών-γυναικών

Αντίδραση ευρωπαϊκής ασφαλιστικής αγοράς:

- Συνεχής παρακολούθηση των διαδικαστικών εξελίξεων
- Έντονη κινητοποίηση από πλευράς CEA, σε άμεση συνεννόηση με τις Ενώσεις-μέλη της,

για την κατάλληλη αναμόρφωση των διατάξεων προς την κατεύθυνση απόλειψης των προαναφερόμενων προβληματικών σημείων

4. Πολιτεία

- Στα θετικά η δημιουργία της Επ.Ε.Ι.Α. και η κατάργηση του φόρου χαρτοσήμου από 1.1.2009
- Υπάρχει έλλειμμα συγκροτημένης πολιτικής αντίληψης για το ρόλο της Ιδιωτικής Ασφάλισης
- Σε εκκρεμότητα η ισότιμη συμμετοχή των Ασφαλιστικών Εταιριών στον 2ο Πυλώνα Ασφάλισης (Επαγγελματικά Ταμεία)
- Χαμηλά τα φορολογικά κίνητρα για τις ασφαλίσειες ζωής
- Ζητούμενο η ουσιαστική συμβολή στην ανάπτυξη της ασφαλιστικής συνείδησης των καταναλωτών

5. Νέα Εποπτική Αρχή (Επ.Ε.Ι.Α.)

- Είναι αναγκαία η εμπέδωση του κλίματος αξιοπιστίας
- Η ύπαρξη αναβαθμισμένης Εποπτεύουσας Αρχής αποτέλεσε στο παρελθόν πάγιο αίτημα της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών
- Τεχνοκρατική η στελέχωση της Επ.Ε.Ι.Α.
- Το κόστος λειτουργίας της Επ.Ε.Ι.Α. φέρει η ασφαλιστική αγορά
- Θετικά τα πρώτα σημεία γραφής - Αναμένεται απόφαση για τα αποθέματα των ασφαλίσεων ζωής
- Εποπτευόμενοι και οι διαμεσολαβούντες από την Επ.Ε.Ι.Α.
- Συνεργασία και αμοιβαία ενημέρωση με άλλες Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές στα πλαίσια της CEIOPS

6. Ασφαλιστικές Εταιρίες

- Η είσοδος μεγάλων πολυεθνικών εταιριών δείχνει τις αναπτυξιακές προοπτικές της Ελλάδας και προσθέτει κύρος και τεχνογνωσία
- Οι ασφαλιστικές εταιρίες βρίσκονται σταδιακά αντιμέτωπες με το νέο, ιδιαίτερα απαιτητικό, πλαίσιο που διαμορφώνει η Επ.Ε.Ι.Α. για να τις προετοιμάσει για το Solvency II
- Απαιτείται μεγαλύτερη εξοικείωση των ασφαλιστικών εταιριών με τις νέες ρυθμίσεις του Solvency II, του οποίου η επικείμενη εφαρμογή θα απαιτήσει κόστος, τεχνογνωσία, εξειδικευμένους ανθρώπους και οργάνωση
- Οι ασφαλιστικές εταιρίες είναι υποχρεωμένες εκ των πραγμάτων να ακολουθήσουν πολιτική εξορθολογισμού εξόδων και υγιούς τεχνικού αποτελέσματος, ιδιαίτερα δεδομένου του χαμηλού όγκου των ασφαλίσεων και των αρνητικών εξελίξεων στις επενδύσεις

7. Καταναλωτές

- Το καταναλωτικό κίνημα στη χώρα μας αρχίζει και οργανώνεται και διεκδικεί δυναμικά τα συμφέροντα των ασφαλισμένων όπως τα αντιλαμβάνεται
- Θυμίζουμε ενδεικτικά τις πρόσφατες συλλογικές αγωγές κατά ασφαλιστικών εταιριών για:
  - Μονομερείς αυξήσεις σε ασφαλίσεις υγείας
  - Χειρισμό εξόδων πρόσκτησης σε unit-linked συμβόλαια, έννοια Δικαιώματος Συμβολαίου, ενδεικτικές αποδόσεις
- Επιπλέον το Ελληνικό Κράτος έχει θεσπίσει δύο φορείς για την εξέταση των παραπόνων των ασφαλισμένων:
  - Ο συνήγορος του καταναλωτή: Ανεξάρτητη Αρχή για την εξώδικη επίλυση διαφορών ασφαλιστικών εταιριών και καταναλωτών – ασφαλισμένων
  - Γενική Γραμματεία Καταναλωτή (Υπουργείο Ανάπτυξης): Παραλαβή παραπόνων και αρμοδιότητα για την επιβολή κυρώσεων επί παραβάσεων νομοθεσίας καταναλωτή

8. Χρηματοοικονομική Κρίση

- Η κρίση από τα στεγαστικά δάνεια που χτύπησε την Αμερική το 2007, είχε σημαντική επίδραση στην παγκόσμια οικονομία. Η ύφεση που χτύπησε κυρίως Αμερική και Ιαπωνία είχε τις επιπτώσεις της και στην Ευρώπη το 2008 και αναμένεται να συνεχισθεί το 2009
- Τον Μάρτιο του 2008 το IMF εκτίμησε τις πιθανές ζημίες από την κρίση σε περίπου 94 δις \$.
- Περίπου τα μισά από αυτά εκτίμησε ότι θα βαρύνουν τις Τράπεζες και περίπου 12% τους ασφαλιστές, με έμφαση τους Αμερικανούς ασφαλιστές.
- Η Standard & Poors εκτίμησε τις ζημίες για την ευρωπαϊκή ασφαλιστική αγορά σε περίπου 7 δις \$

- Οι λόγοι για την περιορισμένη αυτή επίπτωση στους ευρωπαίους ασφαλιστές είναι δύο :
  - επενδύουν κυρίως σε στοιχεία ενεργητικού μακράς διάρκειας, περιορισμένου ρίσκου (ακίνητα, κρατικά ομόλογα κλπ.)
  - κρατούν τις επενδύσεις τους στο νόμισμα των υποχρεώσεών τους (Ευρώ)
- Η κρίση του 2001-2002 που επηρέασε σοβαρά τους ασφαλιστές, τους οδήγησε σε αναθεώρηση της επενδυτικής στρατηγικής τους και περιορισμό των επενδυτικών κινδύνων

- Βεβαίως και οι ευρωπαϊοί ασφαλιστές επηρεάσθηκαν, αν και σε μικρότερο βαθμό, με διάφορους τρόπους :
  - από τη σημαντική πτώση της τιμής μετοχών (αλλά και ομολόγων) που μπορεί να επηρεάσει το περιθώριο της φερεγγυότητάς τους
  - από την αβεβαιότητα που επηρεάζει τους καταναλωτές (σημείο ανταγωνισμού οι εγγυήσεις που δόθηκαν στις καταθέσεις σε τράπεζες)
  - από το γεγονός ότι κάποιες ευρωπαϊκές ασφαλιστικές εταιρίες δεν έχουν πολυκλαδικά χαρτοφυλάκια αλλά εξειδικεύονται σε καλύψεις πιστωτικών κινδύνων, λαθών και παραλείψεων κλπ.

Χρηματοοικονομική Κρίση - Ελλάδα

- Αντεξε στην κρίση η Ελληνική Ασφαλιστική Αγορά. Πάντως επηρεάστηκε η παραγωγή το τελευταίο τρίμηνο του 2008 και υπήρξε σχετική αύξηση του ρυθμού εξαγορών
- Αρνητική εικόνα στην απόδοση των επενδύσεων (κυρίως λόγω της πτώσης των χρηματιστηριακών αγορών). Αναμένεται μειωμένη κερδοφορία
- Καθίσταται σαφές ότι οι εταιρίες πρέπει πλέον να δώσουν έμφαση στα υγιή τεχνικά αποτελέσματα καθώς δεν μπορούν να υπολογίζουν σε υψηλές αποδόσεις επενδύσεων
- Η Ε.Α.Ε.Ε. δεν ζήτησε έκτακτα μέτρα, αλλά την ουσιαστική εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών
- Σε συνθήκες αστάθειας, ο κλάδος της Ιδιωτικής Ασφάλισης παραμένει σταθερός εγγυητής των αποταμιεύσεων των ασφαλισμένων
- Η Ιδιωτική Ασφάλιση δεν είναι είδος πολυτελείας. Αντίθετα σε συνθήκες ανασφάλειας και ύφεσης το βάρος της ίδιας κράτησης των κινδύνων από τους καταναλωτές είναι δυσβάστακτο

9. Φορολογία

- Σημαντικό βήμα η κατάργηση από 1.1.2009 του χαρτοσήμου ασφαλίσεων – εξαγορών – τόκων αποζημιώσεων
- Παραμένουν χαμηλά τα φορολογικά κίνητρα
- Διακριτική μεταχείριση των Επαγγελματικών Ταμείων σε βάρος των Ομαδικών Ασφαλιστηρίων Συμβολαίων

10. Ανταγωνισμός

- Οξύς ο ανταγωνισμός με τα τραπεζικά και επενδυτικά προϊόντα
- Πλεονέκτημα της Ασφαλιστικής Αγοράς η μεγαλύτερη αντοχή στην κρίση
- Μειονέκτημα οι εγγυήσεις των τραπεζικών καταθέσεων

11. Παράγοντες που θα επηρεάσουν τις εξελίξεις της Ελληνικής Ασφαλιστικής Αγοράς

- Η αξιοπιστία και ο επαγγελματισμός των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων και των Διαμεσολαβούντων
- Η αποτελεσματικότητα της Επ.Ε.Ι.Α. στην εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης
- Η διαμόρφωση από την Πολιτεία συγκροτημένης αντιμετώπισης του θεσμού της Ιδιωτικής Ασφάλισης και η αναγνώριση του συμπληρωματικού της ρόλου